

ris. Non est audaciæ sæpius accedere ad dominicam mensam, sed indignè accedere, etiamsi semel tantum quispiam toto vitæ tempore accedat. At nos adeo stolidi, adeo insensati sumus, ut cum innumera pro totum annum scelera perpetremus, nihil ea curemus exuere. Cæterum satis esse arbitramur, si non assidue præsumamus atque contumeliose Christi corpus attingere; neque intelligimus miserè, quod hi qui cruci Christum affixerunt, semel tantum id fecerunt. Non igitur, quia semel crucifixerunt, minus ideo delictum est: et qui Christum prodidit, semel tantum prodidit; nunquid ergo hoc illum supplicio eripuit? Quid igitur hanc rem temporis lege metimur? Ad indignitatem vero quod attinet, respondet recte Casianus coll. 23, c. XXI, his verbis: Ne tamen ex eo debemus nos a Dominica communione suspendere, quia nos agnoscimus peccatores, sed ad eam magis, ac magis est et propter medicinam, et purificationem spiritus avide festinandum, verum tamen ex humilitate mentis, ac fide, ut indignos nos perceptione tantæ gratiæ judicantes, remedia potius nostris vulneribus expetamus. Alioquin ne anniversariæ quidem digne est presumenda communio, ut quidam faciunt, qui in monasteriis consistentes, ita Sacramentorum cælestium dignitatem, et sanctificationem, ac meritum metiuntur, ut aestiment ea non nisi sanctos, atque immaculatos debere præsumere, et non potius, ut sanctos, mundosque nos sua participatione perficiant. Qui profecto majorem arrogantiae præsumptionem, quam declinare sibi videntur, incurunt; quia, vel tunc cum ea percipiunt, dignos se ejus perceptione dijudicant. Multo enim justius est, ut cum hac cordis humilitate, qua credimus, et fatemur, illa sacrosancta mysteria nunquam pro merito nos posse contingere, singulis ea Dominicis diebus ob remedium nostrarum ægritudinum, præsumamus, quam ut vana persuasione cordis elati, vel post annum, dignos eorum participio nos esse credamus.

QUÆSTIO XXXI.

An quotidiana communio Sacerdotio non initiatis Christianis permittenda?

Affirmant Joannes Sanchez disp. xxii, ex suo illo generali fundamento, quod unica ad Eucharistiæ usum dispositio ex necessitate adhibenda sit, status scilicet gratiæ altunde

autem tot, et tanta sint bona per Eucharistiæ usum obvenientia, ut nullo modo videatur quis eo prolibendus, qui conscientiam peccati mortalis non habet. Laudantque pro hoc suo placito bene multos recentiores a numer. 18, et ex antiquioribus Gabriele, quibus addere poterat Walafridum sic scribentem: Videtur ratione plenissimum, ut per singulos dies occupemur officiis, et quantum mentis, vel corporis graviore macula non obsistant, panem, et Sanguinem Dominicum, quibus sine vivere non possumus, jugiter ambiamus, et desiderio illius functionis potius, quam præsumptione nostræ puritatis, sumamus, imitantes primitive Ecclesiæ studium salutare, de quo in actibus Apostolorum ita scriptum est: Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, et communione fractionis panis, et orationibus. Et infra: Quotidie quoque perdurantes unanimiter in templo, et frangentes circa domos panem, sumebant cibum cum exultatione, et simplicitate cordis, laudantes Deum. Et iterum: Omni autem die in templo, et circa domos non cessabant, docentes, et evangelizantes, Christum Jesum. Nota, quod dicit, prius eos fregisse panem, ad deinde sumpsisse cibum. Jam olim vero apud Augustinum Epist. cxviii, cap. iiii, aliquis idem plane ex eodem fundamento sensit, sic enim ibi scribit S. Augustinus: Dixerit aliquis, non quotidie accipiendam Eucharistiam. Quæsieris quare? Quoniam, inquit, eligendi sunt dies, quibus purius homo, continentiusque vivat, quod ad tantum Sacramentum dignus accedat. Qui enim manducaverit indigne, judicium sibi manducat, et bibit. Alius contra: Imo, inquit, si tanta est plaga peccati, atque impetus morbi, ut medicamenta talia differenda sint, auctoritate Antistitis debet quisque ab altari removeri ad agendam penitentiam, non ut arbitrio suo, cum libet, vel auferat se communioni, vel reddat. Cæterum si peccata tanta non sunt, ut excommunicandus quisquam homo iudicetur, non se debet a quotidiana medicina Dominicæ corporis separare. Quare nullo die (per se loquendo) vetatur communio, imo est in consilio pro bene dispositis, idque in usum induci Concilium Tridentinum valde optabat. Et in hunc sensum accipiendi sunt omnes Patres, qui quotidianam communionem suadent, nisi nominatim verbis illis petitionis Dominicæ: *Panem nostrum quotidianum*; quæ verba plerique interpretantur

de Eucharistia, ut propterea, teste Walafride, aliqui olim, si qua die non communicarent, abstinere ea die recitatione Dominicæ orationis. Quamvis autem aliqui simul illa accommodat ad panem materialem, quod cibatur ad vitam mortalem: tamen alterum quoque sensum admittunt, qui in Eucharistiam cadit, ut Tertullianus, Cyprianus, Gregorius Nissenus, Germanus Constantinopolitanus, Petrus Laodic, et Augustin. Alii vero simpliciter exponunt ea verba de pane Eucharistico: et favet admodum Græcorum contextus, in qua habetur *smobius* super-substantialem: qua voce notatur quedam panis præcellentia, quæ ægre aptatur panis materiali: bellissima autem convenit panis eucharistico. Librat utrumque sensum petitionis prædicte in oratione dominica Suar. et Bellarm. Ex eo ergo, quod noster spiritualis panis, sive Eucharistia dieatur panis quotidianus, haud leve argumentum sumitur, quod quotidie sumi possit ab iis, qui apte, et convenienter ad ejus sumptionem sunt quotidie dispositi. Confirmatur ex praxi primorum Christianorum; nam olim in primitiva Ecclesia potiebantur (saltem sub Apostolis, et Alexandriæ sub Marco) ea exquisita dispositione actuali devotionis, et reverentiae convenientis erga Eucharistiam plerique, imo omnes fideles, de quibus in hunc modum S. Chrysostomus: Unde quotidie communicabant. Idque ab Apostolis traditum esse, et a Romana Ecclesia teneri, ut omnes audito sacro communicent (audiebant autem sacrum quotidie) affirmat Anacletus. Expende illud: *Omnes communicent*. Non igitur solus Camillus, qui est ejusdem sensus, quo Suarez, Henriq. ac Salaz. cum Anacleti locum evolvant. Romæ autem, et in Hispaniis ad suum usque tempus durasse eam consuetudinem, testatur S. Hieronym. Episc. ad Lucin. Porro duplicem ad hunc finem dispositionem necessariam volunt ii auctores; substantialem, et accidentalem, ut Raynaudus insinuat his verbis: Quotquot igitur ad modum istiusmodi sanctorum animarum inveniuntur rite, et apte dispositi ad excipiendum quotidie Christum, sunt in statu Ecclesiæ primitive, ut loquitur ad hoc institutum S. Bonaventur. in iv, dist. xii, part. ii, de cujus sententia excipiant sane quotidie Eucharistiam cum gratiarum actione, et facient laudabilissime. Consistit autem, ut dixi, apta illa, et conveniens dispositio, primum in capacitate potiendi fructibus Sacramenti

ex opere operato ob defectum conscientiæ peccati mortalis, quæ est veluti substantialis dispositio ad communionem. Accidentaria, quæ, scholasticè loquendo, sita est primum in pia, nec vana, et præpostera communicandi intentione; puta ad Dei gloriam, honumve sumum, non autem ad gloriam inanem, aut hypocrisim. Deinde in vacuitate a voluntariis, et ultro admissis distractionibus de rebus sæculi, extraneis a Dei negotio, ac etiam a distractionibus, etiamsi non formaliter voluntariis, consequentibus voluntariam uliginem anteriorem, e qua officiositate, ac nebula serenitatem animæ obnubilantes oriuntur. Præterea consistit ea dispositio in peccatorum venialium, præsertim scienter contractorum abstersione: maxime cum non est difficile, hunc sordium pulverem exuere. Tandem sita est in mediocri saltem diligentia eliciendi bonos actus congruentes susceptioni corporis Christi: atque adeo in depulsione socordiae cujusdam, et supinitatis, perinde fere se habeatis ad hujus panis susceptionem, ac si esset panis, natura etiam, non solum externa specie communis; quod est sane ingens incommodum, et ab Ecclesiæ habitum pro gravissimo. Nam maxima ex parte atas minuscula ideo exclusæ est ab Ecclesiæ participatione Eucharistiæ, quod præ inopia judicii non discernat sufficienter cibum eucharisticum a vulgari; et quia huic irreverentiæ in pueris ob judicii imbecillitatem mederi non licuit, præstitit, tam pretiosum cibum, tametsi illis utilem futurum, subducere, ne viderentur jaci margaritæ ante porcos. Si igitur aliquis grandes natu, quibus sol rationis internæ bene illuxit, eodem modo in Eucharistiæ sumptione se habeant, multo magis ob usum libertatis, quo pueri carent, censentur irreverenter se habere, nec esse convenienter dispositi ad communionem, quantumvis careant labe mortifera, et communicando fructum ex opere operato divinitus constitutum sint reportaturi. Illi autem, a quibus omnes hæc minutie defectuum integritatis susceptionis irreverentiam aberunt, plene digni haberi debebunt, qui communicent, etiam quotidie, si ea dispositio cernatur in illis per singulos dies.

Resolutio.

Contrariam sententiam tenent Raynaudus numer. 27, et alii ab eo citati, qui sic de re hac discurrunt: Sed quia hæc fortitudo pau-

corum est, et perique potius pertinent ad statum Ecclesie finalis, utpote frigidi, et tardi (ut loquitur S. Bonaventura) idcirco paucorum est communicare quotidie : plerisque autem omnibus rarior usus congruit. In quam rem idem Sanctus Bonaventura lib. II de profect. Religios. cap. LXXVII, habet hæc insignia verba : Vix aliquis ita religiosus videtur, et sanctus, exceptis sacerdotibus, cui semel in septimana non sufficiat ex consuetudine communicare, nisi specialis causa quandoque, vel ratio plus suadeat, infirmitasve superveniat, vel singularis festivitas solemnitas. Optima, et sapiens optimi sapientisque Doctoris propositio, in qua excipit sacerdotes, quia ob personam publicam quam sustinent, et necessitatem sacrificii, a quo totius humani generis salus, et orbis incolunitas, ac perseverantia pendet, expedit eos communicare quotidie, etiamsi non adeo exactam adhiberent dispositionem, cum qua, si laici essent, sinendi essent communicare. Gloria enim Deo redundans abunde ex Sacrificio, et bonum copiosum inde tam multis derivatum, compensat illum minus accuratum dispositionum apparatus, qui in laico sibi soli per communionem proficiente non compensatur, nec suppletur aliunde. Exclusis ergo sacerdotibus, intervallum ordinarie abstinentie ab Eucharistie usu statuit Sanctus Bonaventura octiduanum, ita ut is frequentiam laudabilem adhibeat, qui quolibet octiduo communicat : quod pro laicis, præsertim sæcularibus, et conjugatis, approbant Suarez, et Ægidius. Quin etiam eandem dumtaxat frequentiam plerique sancti fundatores religionum sui induxerunt, et servatam a plerisque olim in eremo, sæpe legimus apud Palladium, aliosque vitæ Patrum Scriptores. Quæ est ipsissima etiam Sancti Thomæ distinct. III, quæst. 80, art. 10, sententia, his verbis concepta : Circa usum hujus Sacramenti duo possunt considerari. Unum quidem ex parte ipsius Sacramenti, cujus virtus est hominibus salutaris; et ideo utile est quotidie ipsum sumere, ut homo quotidie ejus fructum percipiat. Unde Ambrosius dixit : Si quotiescumque effunditur Sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur, debeat semper accipere; qui semper pecco, debeat semper habere medicinam.

Alio modo potest considerari ex parte sumentis, in quo requiritur, ut cum magna devotione, et reverentia ad hoc Sacramentum accedat.

Ad contrarie sententia argumentum. Resp. Lucrum ex communione tepente, aut frigida, non esse, quantum inconsulta paritas arbitratur; sed nullum, aut modicum, ut ait Sanctus Bonaventura in IV, distinct. XII, part. 2, art. 1, quæst. 4. Nullum vocat, id est pene nullum ob exiguitatem, quæ inde eruenda est, quod Sacramenta novæ legis, etiamsi causant gratiam ex opere operato citra dispositionem accipientis, tamen in suscipiente disposito multo plus agunt : et quo melior est dispositio, eo uberius est fructus etiam in opere operato : uti plures auctores a Raynaudo cc. docent. Facile igitur accidere poterit, ut communicans post octiduum admodum reverenter, ac pie, multo plus lucri, ex opere operato Sacramento consequatur ob appositam dispositionem, veluti prioritatem vim Sacramenti, quam assuetus sit quotidie communicans tepide, et absque dispositione. Idque diserte agnoscit Laurentius Justinianus serm. de Euchar.

QUÆSTIO XXXII.

An licet copiosiores species Eucharistie sumere, ut diutius, et majore cum proventu gratia persistat in stomacho?

Affirmant, Suar. Valent. Ægidius, Cajet. apud Raynaudum num. 53. Quibus visum est, tametsi Christus est totus sub quovis fragmento hostiæ consecratæ æque, ab sub hostia integra; plus tamen prodesse, si hostia grandis, vel plures simul parvæ hostiæ sumantur, quatenus ob diuturniorem perseverantiam plurium hostiarum, vel unius grandioris, in stomacho (tardius enim digeruntur species multæ, quam exigue, ut perse liquet) gratia plenior obtingit non modo ex opere operantis, continuatis ad Christum præsentem ferventioribus actibus; sed etiam ex opere operato, dummodo perseverante Christo in stomacho disposito hominis mutetur, fiatque melior ob intentionem majorem, sive ob solam diuturniorem perseverantiam primi actus; vel certe ob positionem novi, et perfectioris actus. Tunc enim hi DD. perseverante Christo in stomacho, putant gratiam semper augeri ex opere operato. Et hæc ipsa ex causa reperti sunt, qui in calicem effuso uno, et altero vini simpulo ministeriali, diuturniorem secum Christi moram captarent, quod facere solitum virum, et religiosissimum, et doctissimum, cujus laus fuit in au-

la regia, per annos multos non dubiis testimoniis comperi.

Resolutio.

Negat Raynaudus loc. cit. tum quia sententia, etsi vera esset, et gratia major obveniret ex diuturniore Christi in stomacho perseverantia, et dispositione hominis meliore, non sunt tamen assumenda omnia media augendæ gratiæ, cum habent adjunctum incommodum, ut hic contingit. Utrumque breviter monstro. Ac primum, gratiam non conferri post manducationem, recte statuunt, Sot. et Vasquez, qui sententiam contrariam paulo severius notant : Tametsi sufficit dicere, eam sententiam non quadrare verbis Christi, ex quibus constat, promissionem gratiæ per hoc Sacramentum ex opere operato conferendæ arctatam esse ad manducationem; de ea quippe sola est mentio, quoties de vita, aut gratia per Eucharistiam impertienda agitur in Evangeliiis, non autem de alio quovis contactu corporis Christi v. gr. osculo. Eamque ob causam (ut hoc obiter dicam) solida doctrina respuit, quod tamquam pro insigni favore narratur de S. Bonaventura, quod impos manducandi, immitente Angelo, per apertum pectus accepit divinam hostiam. Hoc non fuisset manducare, atque adeo ea hostiæ perceptio non fuisset sacramentalis, et gratiæ ferax. Arctata itaque a Christo est gratiæ collatio ad manducationem. Atqui in existentia Christi intra stomachum non est manducatio gratis itaque, et absque Christi promissione adversarii contendunt, gratiam ex opere operato conferri transacta jam ante aliquid tempus manducatione, quamdiu Christus durantibus speciebus durat in stomacho, si mutetur hominis dispositio, cum tamen Christi promissio ad solam manducationem arctata fuerit. Neque dici potest, perseverantiam intra stomachum esse manducationem in facto esse : quia quod tribuitur soli motui manducationis, non potest tribui quieti in termino ad quem. Sicut gratia baptismatis non potest tribui Baptismo in facto esse. Nec dici potest, gratiam Baptismi ex opere operato, si hominis dispositio mutetur, crescere ob perseverantiam in aqua, cujus affusione sit baptizatus. Accedit, quod eo pacto melior esset conditio personæ habentis stomachum debiliorem, et tardius digerentem species, quam alterius melius affecti corpore, pariter tamen

virtutis, ac pietatis; Sacramentum enim in persona valentiore non posset tamdiu fructificare ex opere operato. Tandem juxta adversarios, is, qui peccaret mortaliter, durante toto tempore, quo Christus esset in stomacho, esset sacrilegus, ultra peccatum, quod tunc admitteret; quia sic peccando contraheret novum peccatum, ponendo obicem efficacitati Sacramenti. Fixum igitur esto, gratiam Sacramento Eucharistie ex opere operato debitam non conferri, quamdiu Christus sub speciebus perseverat in stomacho, etiamsi hominis dispositio mutetur : seu non conferri post manducationem, sicut neque confertur prius, hoc est cum species ore excipiuntur, aut dentibus subiguntur, vel commoluntur, ut male censuit aliquis, qui idcirco Christum diutissime in ore detinebat, ut species diutius essent incorruptæ, et abluitionem quoque trahebat meditato ante species in stomachum, ut refert Joan. Sanchez; sed valde hallucinabatur, id enim non est manducare; Unde homo post sic commoluitur cibum, vel os rigatum potu, adhuc censetur naturaliter jejunos. Potest ergo communicare : quia non manducavit, neque bibit. Neque item confertur gratia durante toto motu manducationis, quia sic gratia conferretur successive, quod est alienum ab ejus natura. Denique non confertur gratia in ultimo non esse manducationis, quia tunc non est adhuc manducatio; erit autem immediate post; sed confertur gratia vi Sacramenti, aut primo non esse motus manducationis, ut sentit Valentia, et Henriquez, vel potius confertur immediate post ultimum non esse ejusdem motus manducationis, sive immediate post instans, quo manducatio extrinsece incipit; nam in corporis humani partibus, per quas manducatio exercetur, est aliquis terminus indivisibilis, ad quem cum primum cibus pertingit, manducatio incipit extrinsece : cum primum autem ex termino pertransito, et decurso toto spatio, quod est ab eo termino usque ad ventriculum, cibus ventriculo conditur, ibique quiescit, manducatio censetur integre consummata, et cum omni sua perfectione : quandoquidem perventum est ad finem, in quem motus manducationis assumptus est. Esto essentia manducationis constituta sit in transitu cibi ultra terminum assignatum, et duret, quamdiu decurritur spatium interjectum a limite illo usque ad stomachi officium,

Aio igitur, gratiam conferri immediate post instans, qui est terminus extrinsecus motus, quo limes, seu terminus prædictus pertransitur: et in quo etiam finitur motus, quo illic usque deductus est, salvo jejuniis: quia tunc licet dicere hominem manducare: At manducanti hunc cibum spondetur gratia: manducanti, inquam, non ei, qui manducavit. Christus enim dixit: Qui manducat me, non autem: qui manducavit me, vivet propter me: Totus, inquam, gratiæ Sacramento debita effectus simul confertur manducationi, secundum unam sui partem integram tunc incipienti. Nihil quippe vetat, rem, quæ tota simul incipit; produci eo modo, attendente Deo ad unum aliquod instans, post quod velit rem, etiamsi impartibilem, statim producere, sicut eam jam ante productam conservat, statim post instans illud. Addebam vero, etiamsi hactenus conclusio staret inconcussa, verumque juxta eam esset, gratiam augeri toto tempore perseverantiæ Christi in stomacho; nihilominus inconsultum fore, ut pertinens ad pietatis anomaliam, sumere plures species, v. gr. hostiam grandiorem, aut plures simul parvas hostias, vel uberius vinum: quia, quamvis supposita illa sententia, id esset utile ad augendam gratiam, tamen non omnia augendæ gratiæ media sunt semper assumenda, cum habent adjunctum incommodum. In quam rem superius protulimus nonnulla exempla, disputantes contra paritatem justo questionosiorum Joan. Sanchez, sed sufficit exemplum communionis sub utraque specie, quod in hanc, rem adhibet Gerson 1, p. tr. de communione Laicorum sub utraque specie, quam Bohemi pervicaciter idcirco posebant, quod vel cum hæresi vellent esse necessariam ad salutem, vel juxta probabilem aliquorum Theologorum contenderent, esse fructuosam, ob majorem gratiam inde obtenturam sic communicanti. Respondet Gerson: Sumptio talis temeraria est, et præsumptuosa, scandalosa, seditiosa, et Ecclesiastici ritus turbativa: et ex consequenti æternæ damnationis inductiva. Nec valet, cum inducunt, quod Laici plus merentur sumendo sub utraque specie, quam sub sola forma panis. Respondetur enim, falsum esse, quia melior est obedientia, quam victima. Et quia potest Ecclesia prohibere aliqua, quæ possunt aliquando meritum augere in aliquibus, propter melius bonum commune adpiscendum, vel malum declinandum. In hac

autem uberiorum, vel grandiorum spaciærum usurpatione, est illud incommodum, quod per illam sternitur via ad errorem superius rejectum de Christo partibiliter in Eucharistia locato, ita ut plus aliquid Christi recipiatur, quo species sunt uberiores, aut grandiores, Rudis enim quisque, ubi animadvertet a peritis captari tales species, existimabit id eos idcirco facere, quod plus Christo accipiant; sicque detrudetur in errorem. Unde non immerito Hispani Quæsitores, referente Henriquez, damnarunt eam plurimum simul hostiarum porrectionem eadem factam.

QUÆSTIO XXXIII.

An Eucharistia per accidens causet primam gratiam?

Negat Vasquez, eo quod Sacramenta novæ legis id efficiant, quod significant: non enim sunt nuda signa, et vacua, sicut antiqua Sacramenta; Atqui Eucharistia, cum sit instituta per modum cibi, ac potus, significat refecionem animæ, vel corroboracionem in vita spirituali, non autem suscitacionem a morte animæ: refectio porro illa, et corroboratio non est nisi viventium, qui soli possunt comedere, non item mortui. Igitur ex natura, et institutione Sacramenti Eucharistia non potest colligi, quod vis ejus extendatur ad remittendas per accidens (sive interveniente bona fide, et ignorantia invincibili) culpas mortales, quarum conscientia non habetur; sed potius ex vi hujus Sacramenti institutionis in ratione refecionis colligitur contrarium.

Resolutio.

Affirmat Raynaudus cum S. Thom. Alano, Bellar. Valent. Egid. Salaz. Juxta hos ergo doctores Eucharistia, cum bona fide sumitur ab eo, qui est in peccato mortali, de quo aliquatenus dolet, conferre ei primam gratiam. Ratio est, quia Christus Sacramentorum auctor omnino videtur voluisse, quod sapiens, et provida eorum institutio ferre debeat: nempe, ut præter gratiam quam directe, et per se conferunt, possent etiam gratiam conferre directe, et ex accidenti, ut patet ex Sacramentis mortuorum, quæ, si reperiant primam gratiam ex opere operantis jam comparatam, non producent illam, sed augent, eo quod licet per se primo non sint instituta ad augendam gratiam,

non debeant tamen carere effectu suo particulari, ob meliorem subjecti dispositionem. Similiter itaque Sacramenta vivorum, quamvis per se, et directe sint instituta tantum ad augmentum primæ gratiæ præhabite, tamen consentaneum fuit, ut supposita subjecti dispositione, producerent primam gratiam; si enim ex parte subjecti nihil vetat infundi gratiam, et peccatum expelli, ut sane nihil vetat, cum quis bona fide accedit ad Eucharistiam absque mortali peccati conscientia saltem attritus, consentaneum fuit, virtutem Sacramenti, quod per se idoneum est augere gratiam, producere illam primo; quia non requiritur major virtus ad gratiam primo causandam, quam ad augendam.

Ad fundamentum Vasquezii. Resp. Sacramenta quidem novæ legis efficere, quod significant, si agatur de effectu per se, non tamen de effectu per accidens. Nam penitentia significat evasionem peccati, et tamen sæpe per contritionem præviam destructum est peccatum, priusquam gratia conferatur per Penitentiam Sacramentum. Tunc ergo Sacramentum non facit, quod significat, sed hoc est per accidens ob antecessionem contritionis perfectæ, quæ non debet excludere effectum subsequentis Sacramenti penitentia, ne pejus sit homini melius disposito. Et idem est de Baptismo, cum confertur adulto, qui præelicit amore Del perfectum, vel contritionem: non enim gratia, quam confert, facit hominem tunc primo ex Deo nasci, qui per acceptam antea gratiam jam natus est ex spiritu, sed quia processisset actum sanctificantem est per accidens, nec deest subjectum melius affectum privari fructu Baptismi; propterea Sacramentum Baptismi per accidens non efficit primam gratiam, quam significat, sed augent tantum, quamvis non significet hoc augmentum. Idem de Eucharistia pronuntiandum est in eventu, de quo agimus.

QUÆSTIO XXXIV.

An communicio spiritualis æquiparetur reali?

Pro resolutione hujus questionis notandum est cum Raynaudo p. 6, n. 8, ut quis dicatur communicare spiritualiter, necesse est, ut habeat ardens desiderium communicandi, quod ex se esset efficax, etiamsi ob defectum Sacerdotis ministrantis non possit

impleri. Sicut detestatio peccati commissi, quod homo nollet fecisse, licet ob impossibilitatem, vellet ut res facta sit infecta, non sortiatur effectum, tamen est actus ex se efficax, et ita promovens voluntatem, ut si res posset ab homine præstari, sine mora præstaretur vi istiusmet actus immutari. Tale ergo esse desiderium communicandi, necesse est, ut illud nomen spiritualis communionis sortiatur, quod recte tradit Cabasilas in exposit. Liturg. c. xlii, et aperte idem supponunt, qui statuunt, eam communionem in ardenti desiderio, quod tamquam manu animæ Christum prendit. Nam ardor desiderii eam, quam dixi, actus efficacitatem sonat. Ludunt ergo perique se ipsos, cum censent se communicare spiritualiter, nec tamen communicant de facto, etiamsi communicare sacramentaliter possent, si haberet. Eo ipso namque communicio spiritualis non peragitur, quæ constituitur in ardenti, et efficaci communicandi voluntate, aliunde impedita, ex se autem habitura effectum, et hominem ad communicandum inducitur. Hoc supposito.

Affirmativam sententiam tenere videtur Cabasilas apud Raynaudum, ubi præfatus, animas mortuorum præ ardenti Eucharistia desiderio per hoc Sacramentum juvari, subdit: Ergo dixerit quispiam, si quis etiam vivorum bona quidem, quæ dicta sunt, in anima habeat, ad mysteria autem non accedat, habebit illinc nihilo secius sanctificationem? Non quilibet, sed si quis non potest corporaliter accedere? sicut defunctorum animæ, quales fuerunt illi, qui in desertis errabant, montibus, et speluncis, et foraminibus terræ, qui altare, et sacerdotem nullo modo videre poterant; eos enim Christus ipse hac sanctificatione invisibiliter sanctificabat. Undenam potest hoc sciri? quod vitam in se habebant, non habituri, nisi hujus essent sacramenti participes. Ipse enim Christus dixit: Nisi comederitis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Et ut hoc significaret, multis horum sanctorum misit Angelos dona ferentes. Si quis autem, cum posset, ad mensam non accesserit, fieri non potest, ut, quæ ex eis provenit, sanctificationem assequatur, non quod non accessit solummodo, sed quod, cum posset non accessit; et propterea clarum est, quod bonis, quæ debentur sacramentis, vacuum habet animam. Vides Cabasilam agnoscere, communicantem

spiritualiter, defectu sacerdotis realiter impertientis Eucharistiam, percipere fructus sacramenti. Erit, cui videatur, favere quoque huic Cabasilæ placito eos, qui hanc communionem spiritualem aut esse communionem in voto, eamque adhibentes non aliter participare fructum Sacramenti Eucharistiae, quam ii, qui baptizantur in voto, vel habentes votum Sacramenti Pœnitentiæ, percipiunt fructum illorum Sacramentorum. Ita Henrici. l. VIII, c. XII, n. 4, lit. C. Et videtur Deus ipse approbasse hanc sententiam, quando sæpius tale desiderium habentibus particulam ex hostia consecratis sacerdotis decerptam in os immisit, uti Daur. c. v, tit. 48, ex 2, pluribus exemplis demonstrat; sed et B. Joanna de Cruce affirmabat, se in spirituali communione iisdem gratis cumulari solitam esse, quibus in reali communione fruebatur. Hinc suspirans: O præclaram, aiebat, communicandi methodum, in qua neque confessario, neque superioris facultate, neque illius alloquio opus est, præterquam tuo, o Deus meus!

Resolutio.

Negat ipse Raynaudus n. 7, nam, ut ipse ait, longe alius est fructus communionis sacramentalis, cæteris paribus, quam spiritualis. Nec qui communicat spiritualiter tantum dicendus illico est participare fructum Sacramenti re ipsa suscepti: Non modo, quia quantumcumque perfecte quis spiritualiter communit, gratia non datur ex opere operato, ut recte notat Henricus, sed etiam quia longe aliud est hoc votum Eucharistiæ, quam quod, licet non conferat gratiam ex opere operato, conferat tamen ex opere operantis, quia est actus contritionis, vel dilectionis perfectæ, vel Baptismi susceptio, juxta doctrinam S. Anselmi. At votum istud Eucharistiæ potest esse nudum desiderium communicandi, quale certum est non conferre gratiam, potestque a peccatore in peccatis hærentibus concipi. Unde ad allata exempla responderi potest; Deum per illa voluisse ostendere, quod valde sibi placeat ejusmodi communio spiritualis; non autem quod semper æquivaleret reali communioni, nisi propter extraordinarium fervorem, et multitudinem actuum compensetur id, quod ex opere operato acquirit, quomodo forte B. Joanna de Cruce per actus operantis fructum operis operati adæquavit.

QUÆSTIO XXXV.

An breves potius Missæ, quam longæ, sint commendandæ.

Qui breves præferendas esse censent, in primis prætexunt facilitatem distractionum devotionem, deinde tædii assistentium remotionem, item celeriolem exhortationem honorum sacrificio captorum, v. g. liberationis animæ e purgatorio. Et propterea illud mandatum de Agno mystico sibi quoque datum imaginantur: Comedetis festinanter. Contra quos sic Raynaudus perorat. Nemo satis explicet, quantum ex tumultuaria illa, et properata sacri celebratione malæ ædificationis excitetur apud assistentes cordatos, et pios, aut alter Semichristianus applaudant; et fortitudinem illam devorandi, quam celerrime diutissimi illius ministerii collaudare non erubescant. Sane si quis apud terrenum Principem de rebus nullius momenti sermonem ferens, ea pernicitate, et incondita agilitate agat, qua Sacerdotum plerique cum Deo, non ferret impune: et audeat homuncio in Sacrificio, cui cum horrore adstant Angeli, et in quo Christus ipse mactatus, et occisus offertur, adeo festinare, ut quid effutiat verius, quam eloquatur, constare vel attentissimis non possit. Finito autem sacro nonnisi risus, et altius sublatis cachinni exaudiuntur ob adeo subitam conclusionem operationis apud cæteros diuturnioris, tametsi revera non risum ista, sed lacrymas, merentur.

Qui prolixitatem amant, partim commemoratione plurium faciendâ, partim affectibus piis eliciendis, partim reverentia majestatis tanto sacrificio debita se defendunt: contra quos tamen Guilielmus Parisiensis merito sic detonat: Qui Missas adeo longas faciunt, tædio prolixitatis suæ corda circumstantium, et a gratia devotionis arefaciunt, et ipsam refectionem spiritualem, quam in Missis percipere debent, in molestia amaritudinem eis vertunt. De his igitur potest conqueri populus Missis circumstantes, et dicere. Dederunt in escam meam fel. Stultitia igitur hujusmodi hominum hæc est, ut pro pugillo devotionis, quod eis in Missis tribuitur, totius populi devotionem auferant; et pro tribus vel quatuor (ut dicam) lacrymis compunctionis, et devotionis, vasa magna, de corda devote, et lacrymose orantium effundat. Ibi igitur brevis debet esse

oratio, ubi brevis ejus devotioni aliorum orantium militat, et deservit.

Resolutio.

Medium ergo hic tenere beati, qui regulam a Societate Jesu Sacerdotibus suis præscriptam observant, quæ sic habet: Cæremonias Missæ ex usu romano accurate unusquisque observet, in eaque celebranda pronuntiationem, et quamcumque aliam exterioriorem actionem ita moderetur, ut non minus aliorum ædificationi, quam propriæ devotioni, serviat. Et ideo semihoram in faciendi sacro nec multum excedat, neque ita brevis sit, ut illam non expleat.

QUÆSTIO XXXVI

An imperfectiones clavibus legitime subijciantur?

Affirmat nonnulli apud Raynaudum ipsa praxi suam sententiam comprobantes, quibus etiam recentior quidam Scriptor Asceticus celeberrimus ab ipso tecto nomine citatus accedit, eo quod talis confessio ad humilitatem majorem poenitentis Confessario faciendam conducere videatur.

Resolutio.

Negat ipse Raynaudus cum Joan. Sanchez: Ad quid enim substernas absolutioni id, quod per eam laxari nequit? Nec humilitas (cujus exercitium ea imperfectionum detectione captatur, et a S. Bonaventura in hanc rem urgetur) juvat revera usum illum: tum quia facile erit, eandem utilitatem percipere, expositis alibi illis imperfectionibus; tum quia nominatim in materia castitatis præstat parciorem esse in exponendis non necessariis, quod aliquid semper ex isto conno, et luttulentia affricetur; dum contingitur quoquo modo. Adde, quod vel hæc, et alie imperfectiones proponuntur in confessione tamquam peccata, et hic est error corrigendus, vel non proponuntur ut peccata, et sic oneratur Confessarius iis ibi audiendis, quæ ad rem non pertinent, et sæpe fatigatur patientia astantium, et prætolantium confiteri, nec raro præbetur materia sermonum, protracta confessione ad longam moram, quod necessario iis faciendum est, qui imperfectiones aperiunt. Sunt enim innumeræ, et quæ brevi tempore expediri non possunt. Hæc vero major est imperfec-

tio, quam ipsa imperfectio, quæ suscipitur aperienda in confessione, etiamsi supponatur, eam expositionem vacare peccato.

QUÆSTIO XXXVII

An rejectio divinarum consiliorum, et inspirationum sit confutenda?

Affirmat Toletus apud Raynaudum l. I, c. II, n. 6, agnoscens veniale peccatum in tali rejectione ob irreverentiam, quæ per eam tantæ Dei Majestati exhibetur.

Resolutio.

Negat cum S. Thom. ipse Suarez Jo. Sanch. Diana, Tannero ib. cit. Et ratio est, quia consilium non est præceptum: igitur non exequens inspirationem de opere consilii, non violat præceptum ullum, atque adeo nullo modo peccat, ac ne venialiter quidem. Tenetur quidem homo agnoscere, eas inspirationes esse beneficia divina; unde nisi de eis gratias agat, poterit delinquere contra gratitudinem Deo debitam, tamen non tenetur acquiescere ei divino beneficio, quo vocatur ad alicujus voluntarii operis executionem: quia Deus quoad tale opus hominem reliquit in manu consilii sui, nec, si divinum monitum respuat, ideo peccet. Suppono tamen, abesse contemptum; nam hic non vacaret peccato: ut si quis Deum ad talia vocentem, impudentia, aut inconsultæ sollicitudinis insimularet ob hujusmodi consilium; vel si obaudire nollet præ despectu, et villi æstimatione, quam de Deo conciperet. Hoc enim nemo non videt fore conjunctum cum scelere, idque esse unum de capitibus, quibus actus ex objecto venialis potest grandescere, et transire in peccatum mortale, communitis est doctrina. Suppono item abesse indignationem, qua quis remuneret acquiescere divino consilio, ne consolatione illa Deum demulceat, quam ex talis operis, ad quod vocat, executione perciperet. Si quidem ea quoque per indignationem repudiatio valde sorderet. Itaque repudiationem divini consilii pure, et præcise, quatenus est commoda humane libertati, quæ inclinatur in rem suæ optioni permissam, quis damnat? Velle enim sua libertate potiri, et jure sibi divinitus concesso uti, vacat prorsus peccato; estque actus charitatis propriæ, qui plane innoxius est, nec vitio verti, aut poenæ subijci debet, atque ita non potest esse ma-

teria remota Sacramenti Pœnitentiæ. Quod si repudiatio divinæ inspirationis spectet ali- quod peccatum; quia scilicet Deus sua inspi- ratione monebat vitari culpam, quæ tamen vitata non est, Deo minime auditio; nec sic quidem inspirationis repudiatio est materia Sacramenti pœnitentiæ; cuius faciendæ mentio a pœnitente. Nam ea repudiatio satis in- telligitur exprimendo peccatum, quod ad- missum est contra inspirationem divinam ab eo avertentem; signatum quippe super nos est lumen vultus Dei: Et quoties pec- catum admittit, necesse est Deum nobis præ- lucere ad contrarium actum, vel saltem ad abstinendum actu pravo, cuius admissione peccatur. Eo ipso igitur, quod homo expo- nit, se tale peccatum commisisse, sufficien- ter aperit, se non obedisse divinæ inspi- rationi, quæ monebatur cessare a tali opere.

QUÆSTIO XXXVIII.

An nocturnæ illusiones in confessione explen- da?

Affirmat cum S. Isidoro Gers. vii, opusc. de poll. noct. sic loquens: Difficile est, vel impossibile, absque divina revelatione co- gnoscere generaliter radicem, et causam pollutionis diurnæ, si videlicet proveniat ex consensu vero, vel interpretativo, aut a consensu directo, aut a consensu pleno, vel im- perfecto: aut si absque ullo consensu superioris rationis, vel inferioris provenierit. Puto, propositionem hanc considerantibus esse notam. Ex quo consequenter inferitur, quod, quia beatus est vir, qui semper est pa- vidus, et quod bonarum mentium est, facere conscientiam, ubi de necessitate non esset aliquando faciendæ; expedit de talibus con- fiteri, et non sine consilio prudentum, et expertorum, talia nihil pendere, et contem- nere in se ipsis. In opere, quod inscribitur Doctrina S. Bernardi, ista leguntur: Si per noctem illusio tibi acciderit, ne contristeris, sed in crastino confiteri; et aliquo te invitan- te ad Missam, ut ministres, caute coram omnibus excusa te per signum, ut est consuetudinis, quatenus omnes illam tuam pol- lutionem intelligant. Fecit hoc aliquis apud nos etiam, nullo invitante ad Missam ut magis erubesceret, et a tentatione carnis liberatus est, in tantum, ut vix aliquid tale postmodum senserit, nec nisi semel, vel secundo per annum pruritum huiusmodi patiebatur.

Ex quo patet, quam vera sit sententia Dei dicentis: Ego glorificantes me glorificabo. Et: Omnis, qui se humiliat, exaltabitur. Et: Humilibus Deus dat gratiam. Præscri- bit deserte S. hic Doctor confessiones de nocturna sedatione, etiamsi in somno; et abs- que libertate contigerit. Culpam in huius- modi eventibus agnoscit S. Isidorus, ex quo sequitur, hanc miseriam esse legitimam ma- teriam confessionis. Idem fuit sensus S. Wiperi Antistitis quondam Augustani, qui etiam Jan B. Herluca Moniali, cui tale quid obtigerat, graviter indixit, ne templum ea die subiret, et noxam aliquot orationibus præ templi publici foribus expiaret. S. Allo simile quid mandavit alteri Moniali, quæ, cum nihili mandatum fecisset, cruciatibus purgatorii expiavit eam culpam post obi- tum. Utrumque narratur a Paulo Bene- dendi in Actis S. Herluca. Apud Petrum quoque Damiani Opusc. Satan Joanni Anso Eremitæ, a quo validissime adjurabatur, ut desereret arreptivum, object nocturnum huiusmodi ludibrium, tamquam nobilem triumphum sui materiam, atque adeo, ut no- xam in confessione expiandam. S. Mala- chias Hibernus Diaconum, qui nocturno som- ni delusus pollutionem passus inter dor- miendum fuerat, jussit confessione se pur- gare. Denique in Pœnitentiali Greg. III, variæ ob huiusmodi labem indicantur pœni- tentiæ, quæ sane non imponerentur secluso peccato.

Resolutio.

Negat ipse cum S. Prospero l. III, de vit. cont. sic loquente: Ille corporis fluxus, qui sit in dormientibus sine culpa, interdum vigilanti- bus contingit ex culpa. Aliud est enim, quod in dormiente sit, aliud, quod vi- gilans facit: Ibi naturaliter plenitudo hu- moris expellitur hæc turpiter concupiscentia publicatur. Agnoscit pollutionem nocturnam culpa vacare; ex quo sequitur, ut ne- get, eam esse posse materiam remotam sa- cramenti Pœnitentiæ, ad quam materiam pertinent sola peccata. Idem argumentum peti potest ex insigni in hanc rem S. Atha- nasii disputatione tota epistola ad Ammon Monachum, ubi sic præter cætera loquitur: Diaboli artes nequeo non mirari, qui lucet, et corruptelas, sanctitatis, et puritatis specie plenas rationi subjicit. At id potius, ut insidiatur; quam ut probet, facit. Ideo nunc ista auribus Ascetarum insurrat,

quæ nihil in vitam commodi aliud, quam quod novitatis, et nugorum plenas rationes diligenter evitandas (ut antea monui) con- ferunt. Ut dum eos e consulo, et salutari studio revocari, regnare solus, et rerum potiri videatur. Quid enim, rogo te dilecte, secleris, aut labis habeat, ipsa, quæ postu- lante natura fit, excretio? Verbi causa, quis erumpentem e naribus mucorem, vel ipsa oris sputa vitio vertat? Atqui, et his amplio- ra longe possumus abdere; ventris nempe dissectiones, quæ ita cunctis existunt neces- saria, ut sine his ne vivere quidem animal natura voluerit. Denique cum hominem ma- num Dei opus esse Scriptura docente cre- damus; qui fit, ut ex mundana facultate polluti aliquid, et contaminati operis pro- deat? Denique si quod ex Actis Apostolorum didicimus: Dei genus sumus, immundum prorsus in nobis, et contaminatum nihil ha- bemus. Tum enim inquinamur solum, cum pessimi doloris opus peccatum operamur. At cum suo more naturalis aliqua excretio emittitur, tum naturæ necessitate (quod antea diximus) et istud cum aliis toleramus. Recte tamen monet Raynaudus cum Gersono, eum, qui talia patitur, præsertim in initis debere humiliter rem aperire viro prudenti, ac probo, a quo dirigatur, ne circum- veniatur a Satana. Ex quo autem per ejus doctrinam, et maxime per Spiritus Sancti lucem, constiterit, nullam patientis culpam ea in parte intervenisse, satius est, eam perperionem pro nihilo habere; Tan- tum abest, ut sit sibiicienda clavibus, tam- quam idonea Sacramenti pœnitentiæ ma- teria cum libertate caruerit; ac proinde culpa vacaverit.

QUÆSTIO XXXIX.

An in confessione generali necessario exprimen- dum sit, quod aliquod peccatum clavibus nunquam sit subjectum.

Affirmant Thom. Hurtad. et Turrianus apud Dianam, quibus aliqui DD. adeo per- tinaciter adherent, ut contrariam senten- tiam prope scandalosam dicere ausi sint, eo quod confessarius aliqui, nec iudicium legi- timum ferre queat de pœnitentis statu, nec pœnitentiam legitimam imponere, ut qui aliam longe impositurus fuisset, si peccata ali- quot gravia nunquam clavibus fuisse sub- jecta cognovisset.

Resolutio.

Negat tamen probabilius Suar. Sanchi Lugo Bonac. Conioch. et alii, quos refert, et sequitur Dicastillo d. ix, n. 479. Cum enim circumstantia illa (quod peccatum nunquam adhuc in confessione explicatum sit) non mutet speciem, nec aggravet; ex altera vero parte eandem exprimere interdum sit diffi- cile admodum pœnitenti immerito dicitur, non esse hoc onus ei imponendum, nisi gravis aliqua causa urgeat, qualis hic non apparet. Nam ad argumentum adversariorum respon- detur, etiam circumstantias aggravantes juxta communiorem sententiam non esse ex- plicandas, et tamen aliam utique pœnitentiam injungeret confessarius, si quis mille, quam si decem dumtaxat forentis furatus est. Quod idem dicendum est, si quis gravi, et justa de causa unum, aut plura peccata gravia coram aliquo confessario reticere. Unde apparet, quam immerito hæc senten- tia Adversarii scandalosa sit visa, utpote quæ et auctoritate, et ratione multum præ- valet contrariæ sententiæ.

QUÆSTIO XL.

An matrimonium Hereticorum ab ipsis dissolvi quoad vinculum licite queat.

Quæstio hæc procedit de illo casu, in quo Sebastianus verb. g. maritus hereticus cum Catharina catholica conjunctus coram consistorio hæretico comparens, et causas ab ipso approbatas proponens, liber etiam quoad vinculum pronunciat. In quo casu nega- tive respondent omnes fere, tam antiqui, quam Neoterici Auctores, teste Sanchez, l. VII, d. lxxii, num. 2. Probatur 1. ex ipsa continua praxi, qua (ut Gobat, p. II, Alph. matrim. c. xix, n. 701, testatur) omnes Epis- copi, Confessarii, Parochi, superiores Laici catholicarum mulierum nuptiarum alicui Lutherano, Zwingliano, aut alteri hæretico, matrimonia eorum tamquam valida agnos- cunt, eorumque liberos pro legitimis habent, quod tamen dici non posset, si matrimonia talia invalida essent, cum fatendum esset, illa existimata matrimonia meros concubina- tus esse, et consequenter illegitimos quoque liberos ex iis generatos. Probatur 2. quia matrimonium consummatum baptizatorum est simpliciter indissolubile, uti Theologi, et Canonistæ unanimitè fatentur: atqui mat- rimonium inter Sebastianum, et Cathari-

nam contractum erat matrimonium baptizatorum; ergo, et ipsum erat simpliciter, indissolubile conformiter Concilio Tridentino. Probatur 3. quia Sebastianus saltem ex una parte vult inire matrimonium indissolubile: ergo cum ipsius intentio sit juri conformis; jura autem potius valori, et æquitati matrimoni favent, rectius dicitur, illius potius quam sponsi intentionem validam dici debere, atque adeo matrimonium eorumdem absolute indissolubile fuisse reditum.

Resolutio.

Videtur tamen potius affirmative respondendum, scilicet Catharinæ licite secundas nuptias permitti posse. Probatur 1. auctoritate; nam in primis huc referri possunt omnes illi Auctores a Suarez citati, qui docent, quando minister per contrariam intentionem vult introducere errorem in Ecclesiam, non fieri sacramentum; ejus sententiæ etiam Zacharias Pontifex fuisse videtur, dum dixit, Baptismum per ignorantiam linguæ latinæ in invocatione Trinitatis administratum non esse repetendum, eo quod minister per talia verba non vulnerit hæresim, aut errorem introducere. Probatur 2. et potissimum ratione, unica quidem, sed sufficientissima. Sebastianus matrimonium dumtaxat solubile etiam quoad vinculum contrahere voluit; ergo et ipse, et uxor ob causam legitimam potuit ab alias nuptias progredi. Consequentia videtur legitima, quia cum intentio contrahendi matrimonium modo solubili non sit conformis illi, quæ ad hoc sacramentum requiritur, hoc ipso defectu legitime intentionis subsistere sacramentum non potest, atque adeo nec fundamentum indissolubilitatis subsistet. Antecedens, in quo probando est tota difficultas, probatur. Si esset aliqua ratio, cur Sebastianus non dicitur matrimonium solubile contrahere voluisse, esset hæc, quod haberit saltem intentionem universalem faciendi id, quod facit vera Ecclesia, et quod Christus instituit, atque adeo per universalem intentionem, tanquam magis efficacem, correxerit priorem erroneam intentionem, velut minus universalem; atqui hæc ratio non obstat. Major est adversariorum, in ea enim potissimum eorum fundamentum continetur. Minor probatur, quia voluntas absoluta, et efficax non desumitur ex sola universali intentione secundum se sumpta, et

conditione ista: Si seirem aliud esse institutum, vellem illud facere, virtualiter adjecta: sed etiam ex particulari judicio determinante voluntatem, ad hoc potius volendum, quam aliud: atqui judicium particulare determinat ad matrimonium modo solubili faciendum; ergo. Minor iterum probatur; quia Sebastianus formando suam intentionem, fecit hunc quasi discursum: Ego volo matrimonium inire, prout Christus instituit, et vera Ecclesia approbat: sed Christus instituit matrimonium modo solubili, et ita etiam sentit, et practica mea Ecclesia, quam ego veram Ecclesiam esse judico; ergo etiam volo matrimonium modo solubili contrahere. Certe ex suppositione hujus absolute intentionis, tam ipsi contrahentes, quam Consistorium hæreticum procedunt, dum ad secundas nuptias transitum permittunt, et faciunt. Confirmatur hæc tota doctrina 1. hoc efficaci discursu: Si per hoc, quod supponatur voluisse Sebastianus facere, quod Christus instituit, censendus esset, particularem suam intentionem corrigere, sequeretur, nullum dari materialem hæreticum, quia quisvis hæreticus factus istum generalem assensum: Ego credo, quod Christus credi jussit: et sic per istum assensum semper corrigeret particularem assensum erroneum, nullique adeo propositioni hæreticæ inculpabiliter, et absolute assentiret: atqui dari hæreticos materiales nemo catholicorum negat; ergo nec id, ex quo hoc sequitur, admittere potest. Quod ipsum etiam in actibus voluntatis patet, quæ, licet semper faciat hoc universale decretum: Ego nihil appetam nisi bonum: nihilominus tamen potest absolute velle aliquid malum, si per errorem ipsi ut bonum representetur, ergo pari modo etiam hæreticus non obstante generali decreto, quo decrevit, id solum credere, quod Christus credendum proposuit, potest assentiri articulo falso, si hic sub specie propositionis a Christo revelate proponatur: Confirmatur 2. eadem doctrina ex eo, quod, ut bene advertit Dicastillo, quilibet censeatur virtualiter juxta morem loci, in quo versatur, contrahere, nisi aliunde probatur oppositum, quia fortissima præsumptio desumitur ex communiter contingentibus; nemo autem communiter censetur contrahere, nisi ut alii in simili casu solent: atqui solent alii in illo loco, modo solubili contrahere, uti de Lutheranis, Calvinisticis, et Anabaptisticis testatur Bellarminus;

ergo, et Sebastianus eo modo contraxisse censendus est. Probatur denique 3. dicta sententia solutione argumentorum pro prioris sententia propositorum; nam ad primum respondetur, quando Ecclesia, Episcopi, et Parochi ejusmodi matrimonia hæreticorum cum catholicis approbant, intelligendum hoc esse de illis hæreticis, qui more catholico contrahunt, quod frequenter contingit, præsertim ubi hæreticus conjux inter catholicos contrahit, et habitat. Deinde hæretici volunt saltem contractum civilem legitimum facere, prout in fidelibus etiam reperitur, et a ratione sacramenti separatus est: Id quod fieri posse Vasquez, Rebellus, Hurtadus, Perez, Pontius, Diana, Dicastillo, et alii plures contra Sanchez, et non nullos alios docent, et ex eo probant, quod ratio sacramenti sit posterior ratione contractus (cum illi adveniat, et fundetur in eo) adeoque tam parum mulet rationem contractus, quam parum ratio sacramenti lotioni superveniens in baptismo mutat lotionis naturalis naturam. Si ergo, ut probatum est, matrimonium etiam in contractu, qui non sit sacramentum, consistere potest, mirum non est, si liberi ex tali matrimonio, velut legitimo, procreati, ipsi quoque legitimi, perinde ut infidelium liberi agnoscantur. Confirmatur hæc responsio ex eo, quod in civitatibus, ubi hæretici cum catholicis mixti vivunt, nemo facile faciat discrimen inter eos liberos, qui ex prima uxore sunt geniti, et inter eos, qui post primam uxorem ex permissione Consistorii dimissam, ex alia uxore ducta sunt geniti: et tamen certum est, apud catholicos doctores has secundas nuptias esse illegitimas, et invalidas, si matrimonium pro sacramento accipiatur; ergo ex eo, quod tales liberi pro legitimis agnoscantur, non recte inferitur, eorum matrimonium etiam sub ratione sacramenti validum esse, ac indissolubile. Ad secundum respondetur distinguendo majorem: Matrimonium baptizatorum est verum sacramentum, si catholico modo, id est cum debita intentione, et absque impedimento dirimente celebretur, concedo majorem; seorsus, nego majorem, et sic distincta minore nego consequentiam: quæ responsio patet ex casu, quo duæ personæ cum impedimento dirimente non cognito contrahentes matrimonium inirent, quo casu supposito, sic argumentari licet: Vel contractus istorum duorum conjugum fuit verum sacramentum, vel non; non primum,

quia impedimentum dirimens obstat; non secundum, quia sequeretur filios ex talibus conjugibus esse illegitimos, utpote extra matrimonium progenitos, quod tamen est contra communem doctorum, et aliorum hominum sensum; ergo ne hoc fateri cogamur, dicendum est, conjuges tales habuisse quidem intentionem contrahendi verum sacramentale matrimonium, sed quia hunc effectum habere non potuerunt ob impedimentum dirimens, censeri interpretative saltem voluisse contractum legitimum qualis in talibus circumstantiis haberi potuit, id est, a ratione sacramenti separatum facere, juxta notam illam regulam: Actus qui non valet, ut geritur, saltem valet, ut valere potest: quo fundamento facile ratio reddi potest, cur filii ex talibus conjugibus procreati legitimi censeantur, quia scilicet non sunt ex mero concubinato, sed vero matrimonio, licet nondum sacramentali progeniti. Ad tertium respondetur, cum sacramentum matrimonii consistat in consensu, seu traditione mutua corporum efficaci, et indissolubili; atque adeo legitimam intentionem ex utraque parte requiratur, facile apparet, cur, si alter conjux habeat intentionem efficacem faciendi dissolubile conjugium, matrimonium sine ratione sacramenti consistere possit.

Atque ex his omnibus hæctenus dictis satis apparet, sententiam hanc secundam satis consequenter discurrere, nec usque adeo improbabilem videri posse, uti etiam P. Gobat in prima parte sui Alphabeti agnovit, eamque recentior quidam ibidem suppresso nomine citatus absolute docuit, cum plane agnoscat plures auctores, ut supra vidimus, posse valide celebrari matrimonium, quin fiat sacramentum; ex altera vero parte difficulter negari possit, hæreticos saltem aliquos apud quos consuetum est, matrimonia quoad vinculum dissolvere, habere intentionem, non quidem propria, sed publica auctoritate contractum dissolubilem faciendi, quæ duo diffident in prima, commode vero in posteriore sententia concordari videntur, et ideo merito argumenta pro eadem a doctissimis viris proposita valde urgentia sunt visa; quia tamen hæctenus vix unquam concessum est, saltem in his partibus, ut uxor tali modo ab catholico marito separata ad secundas nuptias transiret, non ausim eam, ut veram, et probabilem defendere, sicut et P. Gobat in secunda parte Alphabeti non

amplius, ut in prima parte putabat, probabilem dicere est ausus; solas ergo rationes pro ea pugnantibus proposuisse contentus, iudicium de veritate, aut probabilitate illius libenter doctiorum, et sapientiorum virorum examini, iudicioque relinquo.

QUESTIO XLII.

An sacramentalia vim extergendi venialia ex opere operato habeant?

Affirmant Victoria, Canus, Valentia, Fagundez, Greterus, et alii apud Raynaudum p. 1, docentes, quod Ecclesia pro facta sibi a Christo potestate deputaverit hæc sacramentalia, immittens illis virtutem, qua leves noxas extergant, non modo quoad reatum, sed etiam quoad maculam, etiamsi nullus actus operantis id ferat, sed præcise spectetur admotio sacramentalium.

Resolutio.

Sed rectius negat ipse Raynaudus cum Durando, Suarez, Coniuck, Filliucio, et aliis; Ecclesiam enim non accepisse a Christo potestatem instituendi instrumentum delens vi sua, et præcise a merito operantis peccata venialia; inde eruitur, quod, cum sint septem sacramenta in Ecclesia, per quæ effectus ille præstari potest, et sint etiam actus boni, quorum interuentu potest poni dispositio ultima ad remissionem culparum venialium ex opere operantis, supervacaneum prope videretur, relinqui Ecclesiæ potestatem ad institutionem remediorum, quibus ille effectus obtineatur. Neque Ecclesia unquam professæ est, se huiusmodi auctoritate fuisse a Christo donatam, aut propositum sibi esse, annectere alieni actui vim remittendi culpas veniales ex opere operato. Sane in re tanta, et in qua de ipsarum divinarum injuriarum (tametsi levium) remissione agitur, nihil innovandum est absque idoneo fundamento, quod hic nullum appellit; sive ex verbo scripto, sive ex tradito, sive ex urgente, aut etiam admodum verisimili ratione.

Quæ in contrarium adducit præter cæteros Carthægena plus bombi habent, quam soliditatis. Ex eo enim, quod sit in Ecclesia potestas ministralis ad per se remittenda peccata gravia in sacramento penitentia, secundario extensa ad culpas veniales tamquam ad materiam suam sufficientem, tametsi non necessariam: infert Carthægena, esse in Ecclesia potestatem remittendi veniales noxas

per sacramentale ab ipsa Ecclesia institutum in eum finem. At hæc illatio est infirmissima; quia, cum nemo possit remittere peccata, nisi solus Deus, frustra ostenditur potestas Ecclesiæ ad hæc peccata levia absque sacramentis, et immediate extergenda, nisi proferatur divinum diploma collatæ ad eum usum potestatis, quale nullum profertur. Nec si Ecclesia accepit potestatem relaxandi immediate reatum temporarium residuum per indulgentias, consequens est, ut acciperet quoque potestatem ad remittendas immediate culparum maculas. Nam potestatem elargiendi indulgentias Ecclesiæ concessam ex verbo Dei agnoscimus, non item potestatem abstergendi venialia peccata extra sacramenta. Urget insuper Carthægena consensum communem theologorum, ex quo vult constare de sensu Ecclesiæ in agnoscenda hæc sua potestate: sed quamvis aliqui Theologi visi sint asserere, quod contendit Carthægena, tamen omnino multi (ut vidimus) refragantur, quorum rationes sunt fortiores, et idcirco est eis inhærendum. Quin etiam non pauci ex illis, qui visi sunt contrariam sententiam tradere, aliud revera noluerunt, quam quod ultro damus, nempe sacramentalibus proprie dictis, quæ ab Ecclesia, interuentu alicujus benedictionis ad hominis nitorem plenum, et munditiam a peccatis (utque levibus) instituta esse leguntur in Ritualibus Ecclesiasticis, inexistere vim moraleam, qua, preces Ecclesiæ veluti immissæ sacramentalibus, exorent bonos motus, quibus ex opere operantis exterguntur macula veniales; quamvis neque ii motus, vel auxilia ad illos eliciendos ex opere operato excitentur per sacramentale, ut visum est Petro Soto. Sic enim excitarentur infallibiliter (cum tamen nulla sit promissio, quæ eam certitudinem confirmet) sed tantum excitentur per imperationem, quæ assequitur intentum ex merito Dei beneplacito, plerumque juxta regulas æternæ providentiæ negant effectum expectatum.

QUESTIO XLIII.

An litteræ participationis meritorum a Religiosis dari solite, sint approbandæ?

Pro meliori intellectu hujus questionis notandum est, nomine litterarum filiationis, aut fraternitatis, vel aggregationis ad merita, intelligi diplomata, quibus per ipsorum cœtum Præsides confertur aliquibus veluti

adoptio moralis; aut certe transcriptio in membra talis corporis. Nihil enim in Scripturis, ac Patribus protulimus, quam ut Deus intuitu unius, vel aliquorum, necessitudine aliqua saltem morali, et politica conjunctorum aliis beneficiat. Sic amor in Moysen Deum inhibuit, ne ingrattissimum populum perderet. Ad hunc ergo modum graves Theologi communionem meritorum litteris fraternitatis concessam exponunt. Quin etiam non pauci, et inter eos Alanus de Missa c. XXXI, in eundem sensum accipiunt communionem Sanctorum, quæ in symbolo proponitur. Nec communicio ista Sanctorum, quam fides, et charitas invehit, tollit illam aliam specialiolem communionem, quam certis personis concedi dicimus cum religiosa communitate. Id quod optime tradit D. Thomas, et late Navarrus, pulchre excurrens in decora magnæ confratriæ a Christo ex omnibus gentibus, et ordinibus constituta. Scotus hæc vocat honorum operum applicationem generalissimam: et esse fructuosior, quæ plures sunt in Ecclesia sancti, ac quo sanctiores sunt, recte pronunciat Petrus Navarra; præter illam ergo generalem communionem, quæ sequitur rationem membri corporis mystici, omnes Christianos complectentis, et quæ quia a Christo ortum habet, non potest humanis arbitris poni, aut tolli, reperitur alia communicio specialior, non modo inter eos, qui specialiter alicujus inter Ecclesiam corporis sunt membra, sed etiam inter eosdem, ac adoptatos (ut sic dicam) in ejusdem mystici corporis compagem. Sicut, quamvis intercedat communicio aliqua politica inter omnes; qui eidem Regi subsunt, tamen specialior est, quæ eos necit, qui ejusdem præterea sunt Provinciæ: et adhuc major intercedit inter personas ejusdem urbis; maxima vero est omnium, quæ cernitur inter personas ejusdem familiæ, et agnationis. Similiter ergo Religiosi unius cœtus, vel personæ piæ in unum corpus aggregatæ, quamvis habeant necessitudinem generalem cum omnibus fidelibus, præsertim viva fide conspicuis, quam conferre, vel tollere non est Præsidium illius cœtus, aut corporis: habent tamen specialiolem inter se nexum, quam cum cæteris fidelibus, et ad eam specialiolem conjunctionem pro voluntate Præsidium aseiscuntur, qui in membra mystici illius corporis adoptantur. Præter hæc meritorum communicationem quasi objectivam, alia quoque interdum intervenit, veluti for-

malis: non illa dumtaxat, qua aliquis alteri expetit a Deo aliquod bonum, et illud congrue meretur (hæc enim communicatio non sit a Præsibus, quia inere pendet ab actu uniuscujusque subditi operantis, et solet quoque eos spectare, quibus non sit communicatio meritorum totius cœtus.) Non, inquam, hæc dumtaxat formalis communicio, sed alia, quæ extenso meritorum nomine, satisfactiones alicujus, cœtus applicat alteri personæ, quæ ad eum cœtum admittitur. Quamvis enim vis operum meritoria proprie dicta non transferatur; sed in proprio tantum solo fructificet gratiam, et gloriam, tamen fructus satisfactorius potest ad alium transferri: qui fructus, quia eidem operi, quod meritorium est, implantatur, nominari utemque potest meritum. Posse autem hæc satisfactorii fructus translationem esse validam, et utilem fert communis sententia Doctorum, non modo si satisfaciens non egerat eo (ut sane plerique sancti non egerat) sed etiam (quod non bene negat Navarr.) quamvis ipse satisfaciens eo egeret; quia carentia reatus, ad quam per suam satisfactionem sibi servatam posset perferre, non est bonum aliquod, quo homo in æternum fraudandus sit: Imo quantum ipsi videtur decedere communicando alteri pretium, quo posset a se amoliri illud debitum, tantum sibi proficit quoad meritum gratiæ, et gloriæ, quod est longe pretiosius. Atque ita eximitur labe prodigalitatis, et inconsuetæ charitatis, qua notandus videretur ex eo, quod in simili suo incommodo potius alteri, quam sibi prospiciat; non enim propterea omittit sibi prospicere, cum sic operando consulat commodis suis in alio genere, et quidem pretiosiore. Quid quod non se prorsus spoliat fructu illo tollendi reatum? nam volitio reflexa, qua vult operationem suam alteri prodesse, est meritoria alicujus remissionis poenæ; prout homo in alium transfundens suam satisfactionem, non prorsus spoliatur fructu abstentionis reatus. Et ex alia parte magnum specimen charitatis edit, præstans se pro alio fidei jussorem, quod est exemplum D. Thomæ: Quamvis enim unusquisque sit onus suum portaturus, si spectetur præcise debitum, quod contraxit delinquendo: tamen si aliena subventio suffragetur, æque liberabitur onere, quo se gravaret, ac si ipsemet satisfecisset.

Hoc notato, litteras hæc improbant Wiclefus, et Nicolaus Taborita apud Raynaudum

sect. v. p. 3. n. 1, eo quod occasionem questibus illicitis favoribus inordinatis, et audacie peccandi præbeant. Et præterea per eas videantur Indulgentiæ communicari, quod non est in potestate Præsulum Religiosorum.

Resolutio.

E contrario Ecclesia Catholica, quæ usum harum litterarum a tot sæculis videt, nec reprehendit, satis ostendit, se tacito assensu comprobare, quod a fidelibus universaliter usurpatum, ipsa quoque usurpare censetur. Contra id autem, quod Ecclesia universaliter usurpat, disputare, insolentissimæ insanie est, ut S. Augustinus tr. 27 et 32, in Jo. recte pronuntiavit. Accedit SS. Patrum suffragio, quæ, licet ipsas fraternitatis litteras non attingat: tamen fundamentum earum statuit, et rationem optimam, qua stabiliantur, subministrat. Sanctus ergo August. confirmat, ex unitate membrorum corporis mystici effici, ut quod unum alicubi membrum facit, alia itidem censeantur facere. Unde, quia nunc varii homines, in unitate fidei coherentes, loquuntur variis linguis, infert S. Augustinus, unumquemque fidelem loqui variis linguis: quia bona unius membri per unitatem, et cohesionem in eodem corpore fiunt bona alterius. Hoc si valet in quibusvis charismatibus, debet item in meritis valere, ac proinde merita unius coetus Deum excitare possunt ad gratificandum aliis, qui ad illud corpus fuerint asciti. Neque enim plus valere moraliter debet voluntas unius privati, et individui hominis, ut quem sibi in filium adoptet, quam voluntas unius corporis mystici, ut aliquem sibi adoptet, et adjungat in membrum.

Nec obstant argumenta in contrarium alata, quia abusus potius impugnant, quam usum; propter abusum autem non esse tollendum usum, commune fert proverbium, alioqui etiam sacramenta, indulgentiæ, aliæque Ecclesiæ piæ exercitationes tollendæ forent. Multo minus obstat, quod de indulgentiis objectum est, nam ea concessio satisfactionum longe aliud est, quam indulgentia, ut recte notarunt Navarrus, Vall. Villalobos. Nimirum indulgentia depromitur ex thesauro infinito, et ex asservatis in ea satisfactionibus præcicis. At præsidet cætuum; et inferiores eorum non depromunt satisfactiones, quas communicant ex ullo thesauro: neque dant satisfactiones præteritas, sed

duntaxat futuras. Præterquam quod expromptio satisfactionum ex thesauro Ecclesiæ certa ex fide est, de nullo autem particulari, aut religioso, aut toto cætu, certum ex fide est, esse in eo satisfactiones præsertim superfluas.

QUESTIO XLIII.

An scapularia, et sodalitates certam salutem, et perbreve in purgatorio moram spondere possint?

Ita persuadere sibi videntur multi, maxime qui sodalitate scapularis, ut vocant, sunt adscripti, eo quod B. Virgo id revelasse credatur.

Resolutio.

Negat Raynaudus s. v. pun. 4. n. 37, asseritque esse contra SS. PP. et Doctorum opinionem, qui idcirco inculcant frequentissime, Deum, ut cum timore, ac tremore salutem nostram operaremur, utque non minus humilitati, quam accedendæ industriæ nostræ serviret, incerta, et occulta esse voluisse nostra ad beatitudinem itinera, nisi si quandoque ex speciali privilegio (quod hic non profector) aliter in bona voluntate sua circa aliquem statuat. Quæ vero de B. Virg. revelatione sunt dicta, non plus probant, quam ex verisimilium, nec improbabiliu signorum concursu spem salutis, ac fiduciam non exiguam, concipi, citra certitudinem, et infallibilitatem, posse a piis sodalibus. Quare ipse Raynaudus suadet ejusmodi sodalibus, ut rationes alias profitendi ineanat, et ædificationi ex solidatio promovendæ, quam fecerint, qui propositas atque discussas pietatis anomalias induxerunt. Habent imprimis cætus sui ineundi, ac frequentandi scopum unicum, divinam gloriam. Pius deinde institutis, præsertim quæ Ecclesiæ, ac Præsulum auctoritate rata fuerint, naviter, et constanter insistant, memores ejus, quod Philo in Flavum de sacris ritibus constanter retinendis, etiamsi minimi videantur, admonuit; quia sicut in ædificiis, exemplo uno cæmentum, reliqua licet firma videantur, laxata fiunt paulatim in vacuum. Præluere cæteris sodalibus bono exemplo studiose satagant, caveant sedulo perniciosum illum pietatis arietem, quo perique tepidi, vel etiam frigidi piæ aliquas exercitationes in horum coetuum initiis frequentantes, joéis,

et insanis excipiunt, brevique efficiunt, ut exolescant, abeantque in desuetudinem.

S. LAUR. JUSTIN., in ligno vite, tr. de timore, c. IV.

Vita anteacta peccata per penitentiam, et satisfactionem dignam expiare: juxta consilium S. Augustini dicentis: Ascendat homo

TIMOR DEI.

DEFINITIO. — Offendere timore (c. IV.) Ad quod dicens: Veni Domini doce Tobias clarior dixit: Omnium habeto Deum consentias, et Dei nostri. Timor Divisio. — Timor Dei formidationem, et

de quo S. David locutus est, dum oravit: Confige timore tuo carnes meas: a judicis enim tuis timui: (Psal. cxviii, 420.) Mercenarius est, quo quis spe præmii, et mercedis a Deo promissæ ab offensa Dei abstinet, de quo idem S. Propheta confessus est se ab illo ad mandata Dei servanda impulsus, esse: Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum, propter retributionem. (Psal. cxviii, 412.) Filialis est, quem, ut Cassianus explicat: Non penarum terror, non cupido præmiorum, sed amoris generat magnitudo, quo vel filius indulgentissimum patrem, vel frater fratrem; vel amicum amicum, vel conjugem conjux sollicito reveretur affectu. COLL. XI, 13.

ACTUS. — Offense divinæ gravitatem bene cognoscere: quem ad finem Passio Christi cogitata specialiter conducet; nam, ut sapienter S. Laurentius Justinian. advertit: Ex qualitate remedii facile cognoscitur vehementia languoris. Consui namque Christus voluit, ut nos lavaret: velari voluit, ut velamen culpæ, et ignorantie a cordibus nostris auferret: in capite percussus, ut caput nostrum, scilicet Adamam, sanitati restitueret: colaphis cædi, et verbis derideri, ut nos labiis, et operibus ipsum laudaremus: demum occidi jubetur, ut vulneribus nostris pretioso Sanguinis ipsius balsamo mederetur: Fusus est cruor Medici, et factus est medicamentum phrenetici. Agnoscamus igitur, quam gravia sint nostra vulnera, pro quibus necesse fuit Dominum Jesum vulnerari.

Creo que se recepto de dicto...
J. Rafael Vega
PRESBITERO
San Domingo Valverde

his, qui occidunt corpus, et post hæc non habent amplius, quid faciant. Ostendam autem vobis, quem timeatis: time te eum, qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam; ita dico vobis, hunc time te. Luc. xii, 4.

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Dominum Deum tuum timebis, et illi soli servies. Deut. vi, 13.

Unus est Altissimus. Creator omnium, Omnipotens et metuendus nimis. Eccl. i, 8. Si Dominus ego sum, ubi est timor meus? MALAC. i, 6.

Time te Dominum, et servite ei corde perfecto, atque verissimo. Jos. xxiv, 14. Ostendam vobis, quem timeatis: time te eum, qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Luc. xii, 5.

Qui time te Deum, nihil negligit. Eccl. vii, 19.

Audi, popule stulte, qui non habes cor; qui habentes oculos non videtis; aures, et non auditis. Me ergo non timebitis: ait Dominus, et a facie mea non dolebitis? JER. ii, 21.

Quis non timebit te, o Rex Gentium? tuum est enim decus: inter cunctos sapientes Gentium, et in universis regnis eorum nullus est similis tui. JER. x, 7.

Homo sapiens in omnibus metu it: et in diebus delictorum attendet ab inertia. Eccl. xviii, 27.

Et vidi alterum Angelum volantem per